

Voorproefje van het tweehonderdjarig bestaan van Val Saint-Lambert (1826-2026)

Natal-vaas, decor Violettes

Val Saint-Lambert, circa 1900

gesigneerd: Val St Lambert (gegraveerd onder de voet)

Kleurloos kristal met roze binnenkant, geblazen en gegoten, met zuurgravure

26,3 cm

inv. nr.: 59/91

Van 1880 tot 1914 -

Het gouden tijdperk van de kristalfabriek

De Cristalleries du Val Saint-Lambert, waarvan de eerste oven in 1826 werd ontstoken, groeide in enkele decennia uit tot een onbetwiste economische grootmacht. Aan het begin van de 20e eeuw was de fabriek uitgegroeid tot een wereldwijde toonaangevende speler: er werkten zo'n 5000 mensen, de machines waren technologisch geavanceerd, er waren vestigingen op alle continenten en de deelname aan internationale tentoonstellingen (Antwerpen 1894, Brussel 1897, Turijn 1902) viel op. De iconische Vaas van de Negen Provincies, ontworpen door Léon Ledru voor de Wereldtentoonstelling van Antwerpen in 1894, wordt bewaard in het Grand Curtius en werd in 2017 door de Federatie Wallonië-Brussel geklasseerd als schat. Hij toont het vakmanschap van de kristalfabriek. Hij werd en wordt nog steeds door iedereen bewonderd.

In de tweede helft van de 19e eeuw zorgde de artistieke erkenning van de zogenaamde minder belangrijke of toegepaste kunsten ervoor dat glas tot kunstwerk werd verheven. Tegelijkertijd nam Val Saint-Lambert vanaf 1864 de diensten van ontwerper Camille Renard in dienst en vanaf 1888 die van Léon Ledru. Technische innovaties en de aanwezigheid van vakmensen (schilders, graveurs, slijpers), ware virtuozen die nauw samenwerkten met de belangrijkste ontwerpers binnen het bedrijf, tilden de artistieke productie van de kristalfabriek naar een internationaal niveau. Naast rijkelijk geslepen luxeproducten, maar ook meer utilitaire producten, ontstonden bijzonder originele artistieke lijnen dankzij gedurfde en getalenteerde kunstenaars. Onder hen Camille Renard, Léon Ledru en de broers Eugène en Désiré Muller.

Art nouveau in Le Val

Als reactie op de exponentiële industrialisering en het eclecticisme dat eindeloos oude stijlen kopieerde, ontstond aan het einde van de 19e eeuw de art nouveau, een artistieke beweging die geïnspireerd was door het japonisme*. De architectuur en de decoratieve kunsten zijn hier uitstekende voorbeelden van. De uitdrukking van deze nieuwe kunstvorm varieert naargelang het land of de stad waar ze tot bloei komt. België neemt hierin een vooraanstaande plaats in.

Léon Ledru (Parijs, 1855 – Luik 1926), een geïnspireerd ontwerper

In 1888 werd de Franse tekenaar aangeworven bij Val en in 1897 werd hij hoofd van de ontwerpafdeling, een functie die hij 28 jaar lang bekleedde. Ledru was actief in verschillende artistieke kringen en salons in Luik, Brussel en Parijs en ontwikkelde een avant-gardistische art nouveau-stijl die hij in 1897 op de Wereldtentoonstelling in

Brussel voorstelde. Naast deze resoluut moderne gekleurde kristallen creëert hij bloemen- en plantendecors in de poëtische en Japanse art nouveau-stijl, evenals klassieke stukken die trouw blijven aan de burgerlijke traditie. Ledru is niet alleen gepassioneerd door de kunst van zijn tijd, maar ook geïnteresseerd in het oude erfgoed, waaronder de geschiedenis van de abdij en vervolgens de kristalfabriek van Val Saint-Lambert. Verschillende tekeningen getuigen hiervan. Deze stralende kunstenaar beschikt over een oneindige creativiteit, want na de Eerste Wereldoorlog ontwerpt hij stukken die verband houden met de art deco.

Dit object van de maand vormt een opmaat naar de tentoonstelling Japonisme en Art Nouveau die van april tot september 2026 in het Grand Curtius te zien zal zijn, in het kader van het tweehonderdjarig bestaan van de kristalfabrieken van Val Saint-Lambert.

Isabelle Verhoeven
Conservator afdeling Glas

*Japan opent zijn grenzen in 1853. Zijn deelname aan de werelddtentoonstellingen van Parijs in 1867 en 1878 betekende een keerpunt in de westerse kunst van de 19e eeuw door nieuwe esthetische perspectieven te bieden. Het japonisme ontwikkelde zich in de jaren 1880 en leidde onder meer tot een ongekennde belangstelling voor de natuur, een van de grote inspiratiebronnen van de art nouveau.